

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt' roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Lukácsová vláda a kresťanská ľudová strana.

Napísal: Karol Huszár, krajinsky vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu šárvárskeho.

Mnohí horliví ľudáci kresťanskí spolu i s nami zaiste s boľastou hľadajú na krušné neriady aké prítomne panujú v parlamentarizme Uhorska. Udalosti zvlášte posledných časov u nejedného terajšie pomery neznajúceho, ľahko tú mienku môžu vzbudiť, že v našom krajinskom sneme už nie rozdielnosť zásad, lež osobná nenávisť a strannícka zášť delí ľudí na dva tábory.

Tiszová šialenosť a Lukácsová bojzlivosť o jeho vládu na každý pád prameňom sú takých náruživostí, ktoré na veľkú škodu môžu byť vážnosti nášeho zákonodarstva. Elementárnemu výbuchu osobnej rozhorčenosti a nenávisti opozície proti pracovnej strane, ľahko by sa holo dalo vyhnúť, keby zákon o zbrannej moci boli tvorili s pomocou kompromissu alebo keby po násilnom prevedení toho zákona, vláda a predseda snemovne, za svedolnú urážku zákonov, boli dali to zadostučinenie, že hneď opustia svoje miesta. Keby Lukácsa a Tiszu ku násilnému utlačeniu opozície boly viedly vyššie štátne a mravné pohnútky, boli by sa uspokojili s prečinami, aké zpáchali pri utvorení zákona o zbrannej moci. Miesto toho ale stalo sa to, že Lukács a Tisza cez celé leto ďalej búrili opozíciu a k udržaniu ich osobnej pozície a úradného postavenia upotrebili všetko, čo len človek predstaví si môže. Nešetrili ani samého kráľa, opovážili sa i toho tísnuť do popredia, ba ho-

toví boli obetovať i samú pracovnú stranu, len aby oni dvaja panovať mohli. Andrassy zaviazal sa pevnou zárukou, že po odstúpení Lukácsa a Tiszu, behom štyriadvadsať hodín uvede a zabezpečí pokoj, väčšina však vzdor toho vyvolala si boj na život a smrť. Z tohoto len to jedno vysvitá, že pracovná strana väzí alebo v otroctve Tiszovej agitácie alebo je hnusným prostriedkom v rukách vyššej moci k utlačeniu Uhorska.

Kresťanská ľudová strana snemová od prvo-počiatku nikdy nemala dovery k Lukáčsovi a ku jeho vláde.

Kresťanskú ľudovú stranu snemovú celé široké more úhlavných zásad a svetových náhľadov delí od Ladislava Lukácsa. Naša stránka stojí na základe čistej mravnosti kresťanskej, Ladislav Lukács ale je zastupiteľom a hužovite priznáva sa ku zásadám beznáboženského štátu. Terajšie parlamentárne rozpoloženie snád prekáža ho v tom, aby v cirkevno-politických zákonoch pokračoval proti katolicizmu, videli sme to však zreteľne, že ačpráve kultusministrom je gróf Ján Zichy, predsa nevedel to zahatiť, že v klube pracovnej strany neslýchanou ostrosťou napadli systém kresťanskej výchovy a k odstráneniu každého dľa katolíckych zásad žijúceho úradníka, Barkóczy za obeť hodený bol slobodným murárom. V otázke práva o stave manželskom medzi kresťanskou ľudovou stranou a Lukácsom panujú tiež veľké difference, tak zásadne ako aj v praksi. Kresťanská ľudová strana snemová, ba žiadon svedomitý kresťanský občan, nikdy nemôže zastávať a schvalovať také zásady, ku akým o stave manželskom priznáva sa Ladislav Lukács. Vie celý svet, že Lukács

opustil alebo odohnal prvú svoju ženu a od dlhšieho času s druhou žije, dľa kresťanského poňatia v cudzoložstve. V otázke katolíckej autonómie Lukácsová vláda prevádza takú taktiku, ktorá cieľi doprosta na oklamanie a hnusné zavedenie katolíkov. Skrze to že Lukácsová vláda drží sa toho pokračovania, že učiteľstvo neni účastné rovnakých platov, katolícke a vôbec náboženské školy pozbavujú najlepších síl učiteľských a v celom sbore učiteľskom vzbudzujú ducha doprosta anarchického. Kým pohyby materialistické, atheisticke a republikánske požívajú úplnú slobodu, zatiaľ úradnou pressiou hatia katolíckych úradníkov, aby účasť brali v činlivosti katolíckych spolkov. Najpoprednejší štátni úradníci slobodne účinkujú ako náčelníci pohybov slobodomurárskych, v kresťanskej protiakkcii ale neopovažia sa verejne vystúpiť, bo na to ich vrchnosti nehladely by dobrým okom. Všetci moderní nepriateli kresťanskej kultúry a katolíckej cirkvi slobodne sa organizujú a podrývajú základy štátu, naša vláda ale nečinne a ľahostajne hľadí na to a k oslobodeniu a zabezpečeniu verejného poriadku kresťanskej spoločnosti slúžiacu akciu kresťanskú, nielen že nepodporuje, lež doprosta utláča. *Pod Lukácsovou vládou postavenie katolíkov je horšie ako bolo búrskedy.* V prospech katolíkov nestalo sa ani najmenšieho, slobodní murári ale s veľkou radosťou konštatujú v ich lôžach, aké veľké pokroky dosiahli na poli ľudovej výchovy. K zhrozeniu je, čo len pomysleť na to, ak nesmierne úspechy slobodní murári boli by docielili proti kongregáciám a celému katolicizmu, *keby v krajinskom sneme proti nim rozhodne nebola vystúpila kresťanská ľudová strana.*

My katolíci Uhorska teda z ohľadov cirkevno politických nemohli sme a v budúcnosti tiež nikdy nemôžeme priateľmi byť *liberálnej vlády Lukácsovej*, ktorá v hroznej miere zväčšila všetky chyby liberalizmu, prípadné výhody však tohoto systému ľudu nepopriala. Vyžierajúci systém *hospodárskeho liberalizmu* ničí všetky plodiace triedy pracujúcej spoločnosti Uhorska, veľkým zásadným nárokom *politického liberalizmu* ale nechce sodpovedať Lukácsová vláda.

Systém ľudového zastupiteľstva zničili. Záruky krajinskej samosprávy podvrátili. Ústavou zabezpečené práva krajinské zhabali, aby sa

zavdali vo Viedni. V službe cudzých záujmov vo vlastnom tábore pustošili mungovci. Krajinu uponížili v hnojište ohavnej korrupcie a na stole parlamentu, kde posil ležaly naše zákonníky, šliapu policajti v ubrýzganých čizmách s podkovami. Neni tej podlosti, ktorú by neoslavovali a neschvalovali; neúhonných obhajcov pravdy, a zákonov ale utláčajú a prenasledujú. Deväťpäťdesiat krajinských vyslancov, ktorých ľud slobodne a zákonne obdaroval svojou dôverou brutálnym spôsobom vytvorili zo snemovne. Neohrození a zmužili vyslancovia kresťanskej ľudovej strany, udatní bojovníci za práva ľudu boli prví, ktorých zo snemovne vyhodiť dal Tisza.

Nielen krajinských vyslancov pozbavili práva slobodného slova; Tiszovci a Lukácsovci nielen v tom prekazili opozíciu, aby dľa svojej povinnosti hlasovala, *lež aj na vonku po krajine v opravdovú árešt obrátili celé Uhorsko.*

Nemáme práva slobodného shromažďovania sa. Nemáme slobody tlače a nemáme slobody slova. Hlavní slúžnovci, fíšpáni po Uhorsku panujú ako tureckí pašovia. Kadekoľvek chodia mungovskí sprisahalci, celý kraj zaplavia žandármi a vojskom ako keby tambol stav obleženia. *Sú celé stolice v ktorých opozíciu nedovolia vydržiať ľudové shromaždenia.*

Úplnej slobody a milosti vlády účastná je len mungovská strana; *všetky verejné úrady prevádzajú najväčšiu pressiu, aby docela utlačily spojené stránky opozície.*

Kresťanská ľudová strana už počas jej utvorenia, proti Bánffymu rozhodne vystúpila na dejište k obrane krajinskej ústavy. Tejto tradíciou preblahej pamäti grófa Ferdinanda Zichyho verne ostávame aj prítomne, keď *proti zaobalenému absolutizmu* najzmužilej bojuje práve naša strana. Robíme to z tej príčiny, bo životná podmienka katolicizmu v tejto krajine väzí v udržaní práveho poriadku, bo naše verejné právne postavenie, naše cirkevne majetky, slobodu nášeho náboženstva, úplne a stále zabezpečené spatrujeme jedine v ústavnej krajine. Katolicizmus prekviatať môže len tam, kde zhora a dola rovnako zachovávajú zákony. Násilenstvo, korrupcia, *judáške vrecko a moc bodákov*, nesodpovedajú požiadavkam kresťanského mravného poriadku; z tej príčiny my a s nami spolu všetci horliví

katolíci za prísnu a svätú povinnosť považujeme neústupne bojovať proti Tiszovi a Lukácsovi.

K boju proti mungovskej hrúzovláde povinní sme v záujme krajiny ako aj nášeho náboženstva.

Šalbiarstvo Lukácsa, ktorý s jeho príchodom ohlasoval pokoj, sotva však uplynulo 48 hodín, najkrutejší boj podujal proti najšľachetnejším snahám krajinským a toto docela nemožným činí, aby sme v ňom dôverovali. K tomu, celý terajší systém len čo nesnesiteľné farchy uvaluje na ľud, bez toho, že by v prospech malých hospodárov, priemyselníkov, robotníkov previedol bol čo leu najmenšie osožné, zákonné nariadenie. Dvorným liferantom armády, je terajšia pracovná strana. Konto mungovskej štedrosti v peňazoch a krvi vyplácajú mungovci. *My vyslancovia kresťanskej ľudovej strany ako zastupitelia politických záujmov malých ľudí už i z tejto príčiny bojovali sme proti Lukáčsovej vláde.*

Zvláštnou príčinou nášeho boja proti Lukácsovi a Tiszovi je i to, že *pracovná strana nechce zabezpečiť čistotu volieb a rozšírenie volebného práva.* Spojené stránky opozície iniciatívou kresťanskej ľudovej strany usniesly sa v takom všeobecnom, priamom a tajnom hlasujúcom práve, ktoré síce neni rovné tomu, aké ohlasujú internacionálni socialdemokrati, úplne sodpovedá každému druhu občianstva a robotníckeho ľudu. Tento nový zákon, ktorý na jednu ranu premenil by obličaj krajiny a raz na vždy bol by znemožnil také neriady, aké posial dialy sa pri voľbách — surovým násilienstvom prekazili Tiszovci. Lukács jemu vlastným spôsobom, poťažne volebného práva zaviedol a oklamal i vodecov národnosti. **Kresťanská ľudová strana neústupne žiada rozšírenie volebného práva, z tejto príčiny rozhodne a odhodlane pracovať musí na tom, aby padol Lukács a aby ako najväčšia prekážka statočnej volebnej reformy zanikla mungovská žobrčka armáda.**

Kresťanská ľudová strana z mravných, hospodárskych, politických, demokratických ohľadov ako prítomne i v budúcnosti rozhodne bojovať bude proti hrúzovláde Lukácsa a Tiszu a zkazonosnému ich systému. Perne dúfame a veríme, že v tomto boji za práva ľudu a krajiny, podporovať nás bude každý horlivý katolík a samostatný občan.

Z výšudaného nahliadne každý nepredpojatý

a zdravého rozumu človek, **prečo proti Lukácsovi v prvom rade bojujú vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.**

Tohoročie delegácie.

Čítam mungovské noviny. Hej! Však len lžú a okrašľujú! Deň po deň píšú, jak veľkí vlastenci sú: Tisza, Lukács a všetci mungovia; jak mnoho pracujú títo výtečníci za ľud a za «drahú» vlasť. A konca-kraja niet týmto chválam. Aj o pojednávaní uhorských (vlastne mungovských, veď opozičiar neni medzi nimi) delegátov tak písaly vládne noviny, ako keby tí páni Boh zná jak veľkú, užitočnú a potrebnú prácu konali vo Viedni. A to vám je iba klam, zaslepenie očí a humbug. Mungovské noviny musia vychvalovať vládu, veď ich tá udržuje a práve preto politické chýry a zprávy tých novín neslobodno uveriť a preceňiť.

Pohliadnime na tie vychválené zasadnutia mungovských delegátov vo viedenskom «Uhorskome dome». Čo tí tam konajú? Aký osoh má z ich pojednávania obyčelstvo Uhorska?

Delegácie sú ten výbor, ktorý jak uhorský tak i rakúsky snem vysielala, aby odhlasoval tie ohromné výdavky, ktoré spoločni ministri od našej Monarchie z roka na rok žiadajú. Toto je povolanie a práca delegácie. K odhlasovaniu tých hrozitánskych tiarch povolá kráľ delegátov raz do Viedne, raz do Budapešte. Uhorsko vysielala 60 delegátov a síce 40 členov zo snemovne krajinských vyslancov a 20 členov zo snemovne veľmožov. To sú riadni členovia, mimo týchto sú ešte náhradní členovia. Rakúsky snem tiež vysielala toľkých delegátov na pozvanie jeho veličenstva. Delegátov volí vždy snem. Posial tak bolo, ze v delegácii aj opozičné stránky byly zastúpené a tak na zasadnutiach delegátov ozvala sa aj kritika na reči mungovcov a spoločných ministrov. Toho roku Tisza vytvoril opozíciu z delegácie a tak len mungovia berú účasť na poradách delegácie. Na miesto opozície vyslal Tisza 120 budapeštianskych policajtov do Viedne, aby tí strážili ten «Uhorský Dom», aby opozičiarov doň nepustili a aby mungovcov z kroka na krok sprevádzali, bo veru toho roku aj Viedenčania chystali palice na našich milých mungov.

Ako vidno, mungovia ani vo Viedni nevedia byť bez policajtov.

Zákon celkom určite hovorí, ako treba delegácie zostaviť. Lenže Tisza a Lukács dávno do kúta koplí všetky zákony a konajú všetko tak, ako sa im páči. Svevolne, násilne, hlúpo a grobiansky, aby vedel svet, že v Uhorsku rozkazuje Tisza. On chcel mať mungovských delegátov, dostal ich. On rozkázal, aby policajný inšpektor Pavlik do Viedne cestoval s budapešťanskými konštablermi. Stalo sa, hoďas nariadenie, to protimlúvi zákonu, pretože budapešťanských policajtov neslobodno von z krajiny upotrebovať. Na ten zákon nič nedali Tisza a jeho spojenci. Vysmiali oni aj prísnejšie zákony ako je ten a nestalo sa im nič.

Tohoročie delegácie teda sú celkom nezákonitné. Vyslancovia spojených stránok opozície proti týmto mungovským delegáciám protestovali vo verejnom zasadnutí delegátov vo Viedni a uzavretia ich vyhlásili za neplatné. Celý svet sa zhrozil nad tým, iba vládne medzítka boli spokojné s týmto výsledkom. Ako by aj nie, keď len mungovia tvoria delegácie. Odhlasujú oni všetky trovy, ktoré žiadajú spoloční ministri, najmä Auffenberg, minister vojny. Z radov mungov neozval sa ani jeden proti tým hrozitánskym výdavkom. Ani jeden z nich nepovedal, že sú tam aj zbytočné položky, že uhorskí občania nie sú vstave znášať tak nesmierne tarchy, bo mungovia sú iba na to, aby hlasovali na rozkaz ministerpredsedu Lukácsa. Ten ale je včul vo veľkých súroch. Opozícia žiada jeho hlavu. Aby Lukács vyhnul tejto nepríjemnej amputácii, viedeňským kruhom, zvlášte spoločným ministrom zavďačil sa tým, že medzi delegátov nedal kandidovať opozičiarov. Nuž ale aj spoloční ministri sú majstri. Jak Berchtold, tak i Auffenberg.

Musíme spomenúť, že pred krátkym časom Tisza a celá perepuť mungovská náramne sa zlobila na Auffenberga. Žiadali jeho odstránenie a hľa, v delegáciach podlizovali sa mu a vyplnili všetky jeho žiadosti. Hja, kam vetor tam plášť. Takí sú mungovia. Ako im ich gazda s obrokovou kapsou rozkáže.

Teda figliari sú tí spoloční ministri. Aby obdržali všetky tie trovy, ktoré v ich rozpočte vypísané sú, postrašili vojnou Monarchiu. Že

vraj situácia napnutá je v celej Európe. Všetky národy sa ozbrojujú. Tam hľa Angličan chystá sa na Nemca. A Nemci sú vraj pri nás. Tí už raz odstránili od nás vojnu pre annexiu Bosny a Hercegoviny. Tí vraj majú zdokonálené vojsko my ale nie. Tu je čas chyby napraviť. Stojí to len pár otrhaných stomillionov. Pán Berchtold, minister zahraničia poukázal na Balkán. Tamojší malí «kráľici» skutočne už mobilizovali a začínajú vojnu proti Turkom. Monarchia ale není prichystaná. Nuž jestli delegácie odhlasujú rozpočet spoločnej armády, naša monarchia bude celkom zabezpečená. A delegáti odhlasujú všetko bez slova. A toto je tá vlastenecká práca, ktorú prekonali mungovia. O nej píšú chválospevy mungovské noviny. A delegáti s tým povedomím, že dali cisárovi čo je cisárové, v sprievode policajtov cestovali z Viedne do Budapešti, kde ich Tisza s tým vítal, že ich pochválil pre ich veľkolepú prácu.

My však tým viacej zatracujeme túto prácu mungovských delegátov.

Ondrej Hladký.

Odmeny a vyznačenia

Padaly z Viedne zlaté, strieborné krížiky, rady, barónstva a tajné radcovstvá. Padaly do rúk Štefana Tiszu, Ladislava Lukácsa, Beöthyho, Pavlika, Bodu... Týmto čačkami odmenili sa vo Viedni tým «neohrozeným» vlastencom, ktorí vraj pri odhlasovaní vojenských zákonov nadobudli si hroznú zásluhu. Vojenské kruhy vo Viedni mali z toho náramnú radosť, že Tisza tak šikovne zlomil obštrukciu a týmto činom alebo prečinom, viedeňské vojenské kruhy obdaril tým, čo od rokov žiadali. Tisza a jeho pomocníci 4. júna nie zdarma previedli ich vlastenecký skutok. Taká výtečná práca žiadala odmenu. To neide, aby Tisza bez odmeny šliapal zákony. Tiež aj policajti nie sú natoľko veľkodušní, aby zdarma vyhadzovali opozičných poslancov z krajinského domu, najmä budapešťanskí policajti nie, bo tým v grobianstve, v surovosti, v zteklosti a v divokosti niet páru. Aj policajti žiadali odmenu za prekonanú vlasteneckú službu. A poslali účty do Viedne, jak Tiszovci, tak aj Pavlikovci. Dost ľahko Lukács popredku objednal odmenu vo Viedni, bo ta-

mojšie vojenské kruhy zabezpečil, že vojenské zákony stôj čo stôj prevede. A viedenska kamarilla ako vždy v podobných záležitostiach aj teraz držala sa po gavaliersky. Za hrst zlatých a strieborných krížikov a iných vyznačení hodila z obloka viedenského cisárskeho hradu. Opravdivý krížikový dážď padal na kabátové dierky Tiszu, Lukácsa, Bodu, Pavlika a ostatných vlasteneckých mungov, ktorí zavďačili sa viedenskej kamarille. Vláda sama pýtala tú odmenu, aby mungovci k podobnej obetavosti povzbudení boli, bo veď vo Viedni nechcú iné, len mnoho vójska a čím viac peňazí. Ostatnie vnútorné záležitosti krajiny nezaujímajú tam nikoho. V krajinských veciach slobodnú ruku má vláda.

Keď človek rozvažuje nad vyznačením vyšspomenutých mungovcov, napadnú ho rôzne myšlienky a čuduje sa nad tým vyznačením. Teda odmeny hodní boli Tisza, Lukács, Jankovich, Boda, Pavlik? Čo veľkolepého vykonali? Nič. Sám Tisza sa vyslovil o svojom zločine, že prestúpil zákon a snemové pravidlá. A hľa, zobral za to odmenu, aj ju obdržal. Čo činil Pavlik a jeho konštábleri? S najväčšou brutalitou previedli nezákonné rozkazy šialenca Tiszu. Vo Viedni ale predsa tie prečiny, nezákonnosti a násilensvá uznali za ohromné zásluhy a od radosti nad tým, že dostali hrbu millionov a rekrútov, odmenili tých cinkošov, ktorí pomáhali Tiszovi zlomiť opozíciu a odhlasovať vojenský zákon.

Premýšľajúc nad týmto, človek príde na rôzne uzatváranie.

Posiaľ tak bolo, že odmeny (zlaté, strieborné krížiky, barónstva, rády, tajné radcovstva) dostávali takí mužovia, ktorí vyznačili sa či s ich dobročinnosťou, či s ich vernou službou, či s monumentálnymi tvorbami, či s kortešovaním za vládnu stranu alebo daktorí páni aj kupovali si také krížiky a rády. To človek pochopí. Sú opravdivé zásluhy a sú aj niaké. Zaplať pár tisíc korún na kortešácie a ostaneš barónom alebo majiteľom rádu svätošefanského. Toto uznávam za istého druhu zásluhy, lež zločiny Tiszovcov neuznám za zásluhy. A preto povedám, že vláda veľmi sa prenáhliła s tým vyznačením. Aj jeho veličenstvo, samého kráľa vohnala do neprijemného položení. Ludia si tie odmeny rôzne

vykladajú, skrz čo utrpí auktorita jeho veličenstva. My vieme prečo Lukács naviedol jeho veličenstvo, aby pustil krížikový dážď na Tiszovcov. Lišiak Lukács s tým chce dokázať, že kráľ schvaluje to, čo Tisza previedol. No nástupca trónu inak mieni, preto nepripustil k sebe ani Lukácsa ani Tiszu, keď sa uňho na výsluch hlásili. Obyvateľstvo Uhorska v ohľade tomto drži s nástupcom trónu. Tiszovci však sú natoľko ctibažní, ba dotieraví, že na to nič nedbajú. Hrdo a pyšno si pripnú na svoje prsia obdržané krížiky a budú sa nimi vypínať a chlubiť. Každý zdravého rozumu človek ale s ošklivosťou hľadí na tých vyznačených a odmenených vlastencov, bo veď vie, že tí bedári vyznačenia žiadali a dostali len za šliapania slobody a zákonov. Spravodlivo vyznačený človek zahorí od haňby, keď zazre Tiszov, Lukácsov, Bodov a Pavlíkov krížik.

Nebezpečná taktika je to, krížikami povzbudzovať ľudí k násiliu a ku nezákonnostiam.

Fatranský.

Ako vyzerá Balkán?

V predošlom čísle spomenuli sme, že Bulharsko, Srbsko, Černáhora (Montenegro) a Grécko ich vojska mobilizujú proti Turecku. O tomto pohybe, ktorý príležitostne blízko týkať sa môže aj Uhorska, podávame nasledujúce stručné zprávy:

Bulharsko: V sobotu, vo výročitý deň vyhlásenia Bulharska za neodvislé kráľovstvo, k mimoriadnej sessii zasadlo bulharské sobranje (snem), ktoré kráľ Ferdinand-trónnou rečou zahájil. Ačkoľvek sa presne nevedelo, že kedy zahája sobranje a pršalo, cestu od kráľovskej paloty po budovu sobranja obstál veľký zástup ľudu, ktorý kráľovi pripravil vrelé ovácie. Sobranje po trónnej reči svoje zasadnutie odročilo na nedeľu. Vláda sobranju predostrela návrhy zákonov o zaokrytí mimoriadnych výdavkov na armádu v obnose asi 70 millionov korún.

Srbsko: Srbská skupština (snem) v sobotu zasadla ku mimoriadnej sessii, aby zaujala stanovisko poľažne položení na Balkáne a odobrla dosavadne poriadky, ktoré porobila vláda. Skupštinu zahájil kráľ Peter trónnou rečou, pri prečítaní ktorej prítomní boli všetci vyslancovia

a diplomati, srbskí štátni hodnostári a početné obecenstvo. Prítomní trónnu reč prijali s búrlivou pochvalou a zvolali:

— Nech žije kráľ Peter! Nech žije kresťanský Balkán!

Csernáhora (Montenegro): V sobotu 5. septembra jedna černoehorská brigáda pri Meširitáre na turecké územie chcelo preísť cez rieku Tara. Jednej časti brigády podarilo sa vkročiť na turecké územie, kde sa rozložili táborm. Ale turecké pohraničné vojsko okolesilo tábor, na čo sa vyvinula bitka, v ktorej vraj sto Černoehorcov padlo. Ostatným podarilo sa ujsť na černoehorské územie.

Grécko: V Grécku usilovne prevádzajú mobilizovanie. Reservisti s radosťou tiahnu pod svoje zástavy. V Athénach položenie za kritické považujú a temer za nemožné pokladajú, že by sa vojne podarilo vyhnúť. Vyslaneckú komoru len pozdej svolali, bo všetky železnice a vlaky vozia teraz vojsko a nateraz v Athénach je len málo vyslancov. V sobotu 5. septembra 500 študentov demonštrovalo pred srbským a bulharským vyslanectvom, potom šli ku ministerpredsedovi, Venizelosovi, aby im dal zbraň. Venizelos odvetil, že vlasť, keď bude potrebovať študentov, zavolá ich.

Co robí Turecko?

Turecká liberálna strana a mladoturecký výbor sriadily v Carihrade ľudové shromaždenie, na ktoré sa ľud pod zástavami a s hudbou dohrnul. Rečníci mimoriadne ostro napádali panovníkov a národy balkánskych kresťanských štátov a viaceri rečníci hovorili, že Turecko — vraj — len tak si získa sympatiu Európy, keď zničí svojich nepriateľov na Balkáne. Ľudové shromaždenia prijaly rezolúciu, ktorá hovorí, že Turci nechcú medzinárodnú konferenciu, lež okamžité odkázanie vojny. Resolúciu poslali aj sultánovi.

Koľko vojska majú balkánske štáty a koľko má Turecko? Bulharsko má v pokoji 56.470; včas vojny 192.452. Srbsko má v pokoji 108.501 včas vojny 355.870. Černoehora včas vojny má 37.200. Grécko v pokoji má 22.377; v čas vojny 82.125.

Dľa najnovších chýrov Srbsko mobilizuje aj proti Uhorsko-Rakúsku.

Peňažné ustavy vo Veľkých Topolčanoch.

Vo Veľkých Topolčanoch sú dohromady tri kresťanské a tri židovské peňažné ustavy. My činíme spomienku len o kresťanských ustavoch, ktoré sú nasledovné: Občianska banka, úverkový spolok v dome Katolíckej školy a filiálka nitrianskej sporiteľne, ktorá vtedy nastala, keď buchla sporiteľňa Felsenburga.

Táto filiálka dlhý čas nemala správcu; konečne nahliadla správa zo samých liberálov pozostávajúca, že najspolahlivejší a na tento úrad najsúcejší je oduševnený ľudák, staviteľ, majiteľ domu, kresťan nielen dľa matriky, lež i dľa života: Ján Pokorný. V mesiaci septembri jednohlasne zvolený bol za správcu sporiteľne. Presvedčení sme, že tento svedomitý muž, od každého vysoko ctený občan a statočný ľudák, tak blahodarne bude svoj úrad zastupovať, že všetci budú spokojní v najvyššej miere. Boh ho žehnaj stálym zdravím, dlhým zivobytím, aby svojou príkladnou usilovnosťou, zriedkavou svedomitou a kresťanskou statočnosťou ešte dlhé roky slúžil blahu cirkvi, dobru vlasti a prospechu kresťanských zásad. Nech žije rodina Pokorný, sláva jej!

Pozorovateľ.

POLITICKE CHYRY.

Lukács znovu v rozpakoch.

Neni na svete ministerpredsedu, ktorý by jednodstajne nachodil sa v tak veľkých rozpakoch, ako Lukács. Má on ale tú vlastnosť, že všetko ztrase zo seba a hľadá po nových prostriedkoch aby sa udržal na vláde. O tom zaiste presvedčil sa uz i sám, že mu nič neosoží ani tuhé priateľstvo so šialeným Tiszom, ani jeho zakúpená mungovská väčšina, lež ani jeho vyznačenia. Farizejským spôsobom obracia sa teda na spojené stránky opozície a v jeho úradných novinách dá o sebe písať, že ohľadom na terajšie kritické rozpoloženie na Balkáne, nevyhnutne potrebné je, aby na čele uhorskej vlády stál tak veľkej zkušnosti, obozretný, chladnokrevný, i v hospodárskom ohľade zvláste vynikajúci štátnik, za akého Ladislava Lukácsa zná krajina tak ako aj koruna. Lukácsovi teda

zas prihára, ináč by sám seba tak bezočive nechválil. Zaiste nevie, že vlastná chvála smrdí.

Ohrožujúce shromaždenie spojených stránok opozície.

Spojené stránky opozície v nedeľu 6. októbra veľké ohrožujúce shromaždenie vydržia valy v Kolozsváre. Za prítomnosti vyše desať tisíc ľudí rečnili gróf Aladár *Zichy*, gróf Albert *Apponyi* a gróf Michal *Károlyi*. Shromaždenie hlučným oduševnením prijalo rezolúciu, ktorou hlboké pohoršenie vyslovilo nad nezákonnosťami Lukácsa a Tiszu, nedôveru Lukácsovej vláde a opovrzenie celej strane mungovskej.

250—280 novej dane na vojenské ciele.

Z predošlých delegácií s veľkým triumfom vrátil sa domov Lukács a vystatoval sa, ak zmužile odrazil dvesto millionov, požiadavku spoločného ministra vojny Auffenberga. Zakúpení mungovci vyblakovali mu pravda chválo spevy a povrávali si, že Uhorsko ešte nikdy nemalo tak zmužilého ministerpredsedu, ako je Ladislav Lukács. Toto víťazstvo Lukácsa ale veľmi špatne vypadlo. V pondelok 7. októbra v ministerpredsedníckom paláci v Budíne bola veľká ministerska porada. V tejto porade ministerpredseda Lukács vypakoval s tým, že Auffenberg spoločný minister vojny znovu žiada a to nie 200, lež 250 do 280 millionov. Túto hroznú summu delegácie odhlasovať musia v najbližších zasadnutiach. Vo Viedni chytró sa dozvedeli, že Lukács ohľadom na zmenené pomery zahraničia náklonný je v uhorskej delegácii odhlasovať dať túto novú požiadavku Auffenberga. Rakúska vláda ako sa dozvedela o ochotnosti Lukácsa, s ktorou vyplniť chce nové požiadavky spoločného ministra vojny, hneď vydržila poradu, prijala návrhy Auffenberga a plenum delegácií po krátkom pojednávaní prijme ich v najbližších dňoch. Vo Viedni však i iné vedia. Dobré vedia, že Auffenberg tých 280 millionov nežiada na ciele mobilizácie, lež na iné potreby vojenské. Medzi touto novou farchou a mobilizáciou není žiadnej súvislosti. Lukács teda zas len preto, aby sa zavdal Viedni a udržal na vláde, hotový je v delegáciach nových 280 millionov odhlasovať. Není to šalbiarstvo? Mungovská jeho rodinná delegácia odhlasuje mu aj

milliardy, keď jej Lukács rozkáže. Celá krajina už dobre zná mungov. Kto ich ale nezná, nech rozmýšľa nad tým, ako znovu o 280 millionov ožobračia krajinu. Keď ale skutočne príde ku mobilizácii alebo ku vojne, vtedy zas nových sto a sto millionov budú žiadať od delegácií. Nuž a naši drieční delegáti všetko odblasujú. Veď ich pánom je Lukács, mungovci sú jeho otroci. Slovenské porekadlo ale hovorí: Aký pán, taký krám.

Čo ľúbia liberáli?

Liberálnou vlastnosťou mungovcov je, že ľúbia vylizovať mastné hrnce: ľúbia svoj vypasený bachor vypúčať tam, kde im žandári stoja za chrbátom, ľubia sa škodoradostne rehoť, keď ľudová zástava kresťanských zásad násilensťvom a všelijakými kortešskými figlami z prameňa liberálnej nesvedomitosti pochádzajúcimi, víťazstva je pozbavená; ľúbia byť odpornými protivníkmi ľudákov, ľúbia penami jedu kypeť, kedykoľvek bez výsledku a s haňbou sa dokoná ich kortešské podujatie, jako ku príkladu v Prievidzi; ľúbia do pánslavov nadávať, i takým, ktorí sú není chlebikári a i obeť prinášajú za vlasť a za vieru. A či nemlúvim pravdu?

B E S E D N I C A.

«Dukát.»

Pán Pavel Potocký bol chýrečný, bohatý zeman. Jeho gazdovstvo pozostávalo z tisícštyristo jutár znameňtej oráčiny, ktorá len tak sypala pšenicu a svoje dobré meno zdedil po svojom otcovi, ktorý bol prvým podžupanom stolice.

Ján Sniak bol najbližším susedom pána Pavla Potockého a v celej dediny, ba na celom okolí volali ho len «Dukátom» pre jeho veľké bohatstvo.

Opravdový panský život, majetok pána Pavla Potockého odrazu len podelil na dve čiastky, tak že väčšia polovica majetku dostala sa do rúk bohatému sedliakovi Jánovi Sniakovi, menšia čiastka ale, ktorá dnes už ani medzi bratmi nečinila viac ako dvesto jutár, ostala Pánu Pavlovi Potockému.

Tak sa to stalo, že sa Pán Pavel Potocký odrazu

veľmi premenil, zunoval jednotvárný dedinský život a akonáhle minul rok po smrti jeho manželky, sobral sa, išiel do hlavného mesta a tam žil tak, ako nejaký malý kráľ. A doma gazdovstvo bolo prevrátené čím hore, tým dolu. Za päť rokoč bolo čo troviť z vlastného, potom ale majetok čo dial tým menej donášal a pozdejšie bolo sa treba už obracať ku bankám, ktoré položily ruky na pekný majetok a konečne ho vzaly. Od nich kúpil «Dukát» tých tisícvesto jutár.

A keď sa usalašil vo veľkom majetku, len tak sypal peniaze na investície, dal postaviť fabriku, maštal a pod kupcom krásny kaštieľ na dve poschodia. Ku dcére dal doviesť francúzsku vychovávateľku a tak ju šatil, ako nejakú opravdovú grófsku slečnu. Len on ostal ten starý, on ostal len bohatým sedliakom «Dukátom».

Pavel Potocký so Srniakom nežil v nejakom dobrom priateľstve a ani tento nedbal veľmi o svojho panského suseda. A toto bolo prirodzené. Potockovci v Srniakovi videli svojho zhubcu a Srniak sa ich bál, bál sa, že ho nejakou prevedú a pripravia o majetok. A táto bázeň vzrástla zvlášte vtedy, keď bola reč o dieťkach, totižto o dcére Jána Srniaka a o mladom Potockom, o Lackovi.

Dvaja mladí sa totižto veľmi dobre rozumeli.

A pán Pavel Potocký v jedno pekné rano zobudil sa na to, že jeho syn hotový je počítať s bárs čím k vôli dcére Jána Srniaka.

— Vychádzame na mizinu, otecko môj — riekol Lacko svojmu otcovi — prečo by som to neurobil, keď si s tým môžeme pomôcť.

— Ale čo na to povie svet, keď zvie, že sa jeden Potocký vžení do famílie jedného Srniaka.

— Že čo povie? Kto dá dnes volačo na svet? Hlavná vec je, aby sme zachránili, čo sa ešte zachrániť dá.

— A myslíš, že ti dá svoju dcéru?

— Áno, dá mi ju.

— Nuž tak si ju vezmi, ak myslíš, že si tým pomôžeš. Vezmi si ju, dovez na kúriu slávnej chýrečnej famílie Potockých dcéru jedného Srniaka, človeka odkiaľruka-odtialnoha, aby nám nevzal ešte aj to, čo máme.

Lacko sa zamyslel.

— To sa veru môže stať, bo ten má toľko peňazí ako pliev. Ale keď si vezmem jeho dcéru, tak všetko bude naopak. Potom aj to, čo je teraz jeho — bude naše...

★

Pán Pavel Potocký na dŕvým hroznom obsnovanom širokom podstení svojho starého domu pri fajočkách a dobrom vínku sedí so svojimi dvoma priateľmi a kartujú sa potichu.

Lacko je u Srniakov.

— Nech sa niňajú — riekol Potocký na rýchle kotúľajúce sa peniaze v ztrate pri kartách — veď bohatý Srniak donesie do domu čerstvé.

Partneri začali načúvať.

— Nuž a to sa skutočne vženíte? — spýtal sa jeden.

— Pravda že sa vženíme, nech nám vráti späť, čo nám vzal.

— A či vráti?

— Či dá?

— Má ten peňazi, bračekovci, viac ako mi traja dohromady.

Na toto si vypili.

Medzitým však čo dial tým viac banknot vyvandrovalo z napehaného pugilára pána Pavla Potockého. Nerobí nič, dnes bolo z čoho prehrávať.

Keď nastal večer, gazda Matej prikrročil ku svojmu pánovi Potockému :

— S kopačkou sme hotoví, pán urodzený — riekol — robotníkov by bolo treba vyplatíť.

— Už zase, a kolko?

— Aj za minulý týždeň sme im dlžní, s týmto spolu osemdesiatpäť zlatých.

— Nuž ale ste sa vy zbláznili, Matej? — vyskočil pán urodzený — nuž či sa vy nazdáte, že ja kradnem peniaze?

— Ale ich zaslúžili.

— Nuž nech teda prídu zajtra, aj tak bude ešte robota.

— Lenže ti veru neprídu, ak ich dnes nevyplatíme. Radšej pojdu ku pánu Srniakovi, tam vždy riadne dostávajú svoju mzdu.

— Nech idú — zlostil sa Potocký — a vy sa tiež pracťe.

Takto vyplatil gazdu Mateja a hral sa ďalej až zatiaľ, kým sa mu nemínuly peniaze.

— Kolko prehrávaš, Palko? — spýtal sa ho jeden partner, keď bol koniec hry.

— Maličkosť, tisícpäťsto rímskych, práve toľko, kolko som dostal za ten starý mlýn.

— No veď druhýraz budeš mať lepšie šťastie. Ved si to vynahradíš?

— Ak nie na kartách, teda aspoň na starom Srniakovi.

Práve vtedy prišiel domov Lacko.

— Čo nového?

— Čo nového?

Spytovali sa ho všetci.

— No, či sa poddal? bol zvedavý Pavel Potocký.

— Musel.

— Sfúbil ti svoju dcéru?

★

Na roliach Srniaka úroda bola krásna. Pole bolo také, ako bohato prikrytý stôl.

Na roliach pána Potockého celé tably ležaly úhorom a keď aj bolo niečo siatiny, aj tabla bola plná ohnicou, kúkolom a všeliakou inou gebuzinou.

— Neni toto život, otecko môj, mali by sme už raz robiť volačo — riekol Lacko svojmu otcovi.

Čínsky pohrüb, slútkami mrtvého predstavujúcimi.

— Nuž teda rob, ak vieš.

— Ale keď sa to bez peňazí nedá. Darmo sa my vozíme na štvorke, darmo sme my v priateľstve s fõišpánom a s ostatnými pánmi v stolici, predsa toto není panstvo, lež chudoba. A ten tam za potokom, ten sa vzmäha zo dňa na deň. Nosi sa na jednej mrcine, ale sám dohliada na svojich oráčov, žencov a tak sa vzmäha a bohatne.

— Prečo nerobíš tak aj ty? Veď ti nestojím v ceste.

— Ba áno. Vy, otecko, ani dnes nechcete sa zriecť svojich dávných zvykov a myslíte si, že svet aj dnes tak beží, ako bežal predtým.

— Veď si vari len nezastanem so sedliakmi do jedného radu,

— A veru by tak bolo treba.

— Teda ti poviem niečo. Ty ostaň tu gazdovať a mňa vyplať.

— A čím?

— Veď banka ešte dá, alebo počkajte, dá bohatý Srniak.

— Od neho mám pýtať?

— Vďačne dá, keď si zaintabuluje.

*

Na druhý deň pán Pavel Potocký dal zapriaľnúť svoju štvorku a zaviezol sa ku Srniakovi.

— Aké šťastie — privítal ho tento úctive — že ste sa konečne uponížil do nášho skromného príbytku.

— Dávno som už chcel prísť, ale keď človek má toľko starostí.

— Okolo gazdovstva, všakver? Veru aj ja ľutujem že som sa dal do toho. Ale pánu urodzenému je ľahko, máte syna, kdežto ja som samotný.

— Vydajte dcéru, potom bude guzdovať váš zať.

— Veď by sa ona vydala, aj bola reč o tom, mladý pán Lacko ju tiež pýtal...

— A nedáte mu ju?

— Dal by som ju, ale počúvam, že mladý pán zle gazduje

— Nie, on negazuje zle. Ja som zle gazdoval. Ale teraz to už bude ináč. Ja mu vystúpim, odídem.

— Tu nás necháte, pán urodzený?

— Tu nechám svojho syna, nech gazduje on sám. On sa snáď lepšie rozumie do toho a bude mať snáď aj viac šťastia. Tak som si rozmyslel, že ma vyplatí a tak majetok bude jeho. A práve preto som prišiel k vám, aby som vás poprosil, že by ste mu dal malú pôžičku na majetok, vráti vám ju, môžete si pôžičku zaintabulovať.

Obehod bol čoskoro hotový a pán Potocký blažene sa vrátil domov.

Keď Potocký odišiel z domu «Dukáta», tento zavolaľ svoju dcéru.

— Počúvam, Marienka, celý svet hovorí o tom, že sa chceš vydat za Lacka Potockého?

Deva odpovedala úprimne:

— Áno.

— A či si si nerozmyslela, že by si s týmto svojho otca priviedla na mizinu?

Deva nerozumela, že prečo jej toto otec hovorí, preto jej vysvetlil:

— Lebo by nám všetko pregazdovali.

— Ale sú páni.

— Radšej ty budz jednoduchá gazdiná, ale bohatá, ako pani chudobná.

*

Keď zavítala jaseň, Pavel Potocký už tamhore žil v hlavnom meste a znova len trovil a Lacko Potocký gazdoval doma. Stodola mu ostala prázdna, prázdna bola aj sypáreň, role neboly zasiaté, statok bol hladný a peňazí nebolo. A veru by ich veľa bolo bývalo treba. Na daň, pre banky, na sejivo, na živnosť. Treba by bolo kúpiť aj zápražný statok do roboty, lebo veď štvorku nemožno zapriaľnúť do pluhov, na čomže by sa potom vozil pán Lacko na ohľady!

*

Bučina na stráni už dobre začínala žľknúť, keď dom pána Lacka Potockého ako-tak bol privedený do poriadku. Už došlo aj nové náradie, nové koče, slovom všetko, čo patrí do takého domu, do ktorého čakajú mladú nevestu.

A keď už všetko bolo hotové a keď už aj štvorka tak bola vykímená, že tancovala pred hyntovom, vtedy pán Lacko zavítal ku «Dukátovi» za dukátami a znova pýtal ho o ruku jeho dcéry.

Ján Srniak vykrúcal, prekrúcal.

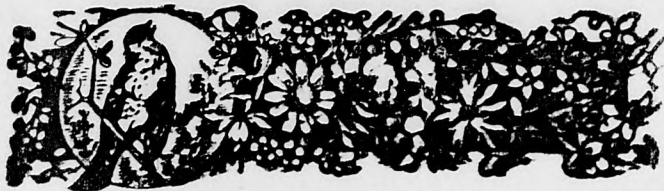
— Ale veď ste mi sľúbil — napomínal Lacko Potocký.

— Sľúbil som, to je pravda. Ale som si tú vec ešte nerozmyslel dobre. Hádám, ak pridete neskôršie, hádam môže z toho byť volačo, lebo viem, že vás moja dcéra miluje, ale teraz by som sa vám ju neopovážal dať, lebo veď by ste ju neboli vstave vydržaf.

— Nuž veď má majetok.

— Ona? Ona nemá nič, to je všetko jej otcovo a ja si nedám. Chcem by hodný svojho mena, nech len aj naďalej ostanem «Dukátom».

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan». «Kresťan» už cez XIX. devätnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kresťan číta a predpláca len «Kresťana».

CHYRNIK.

Kardinál Van Rossum u Pápeža. Ku XXIII. kongressu eucharistickému ako pápežský legát vyslaný bol kardinál Van Rossum, ktorý len 3. októbra vrátil sa do Ríma a v piatok 4. októbra v dlhej audiencii podal zpravu svätému otcovi o všetkom čo videl a zkusil vo Viedni.

Meniny jeho veličenstva kráľa v piatok obvyklým spôsobom zasvätili tak v hlavnom meste ako aj v celej krajine. Na všetkých štátnych budovách vialy zástavy a v kostoloch odbývaly sa poďakovacie služby Božie. V Budapešti úradné služby Božie odbývaly sa v Matiašovom korunovačnom chráme v Budíne. Kostol počas služieb Božích naplnený bol veľkým a popredným obecenstvom. Služby Božie odbavoval osvietený pán biskup dr. Medard Kohl.

25 rokov apoštolského účinkovania. Gróf Gustav Karol *Mailáth* osvietený pán biskup sedmohradský v nedeľu 6. októbra v úplnej utiahlosti slúžil svoju striebornú sv. omšu. Celá krajina zná blahonosné účinkovanie osvieteného pána biskupa sedmohradského akožto skutočného apoštola našej doby. Daj mu Bože stáleho zdravia a dlhého života ku sláve cirkvi!

Chýry z biskupstva košického. Osv. pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 4. októbra akožto na meniny jeho veličenstva kráľa v sídelnom chráme biskupskom slúžil slávnostnú sv. omšu, na ktorej súčasťníci sa náčelníci vojenských a svetských vrchností a veriaci mesta vo veľkom počte. V poslednom obežníku cirkevnom osvietený pán biskup uverejňuje výkaz sbierok na území košického biskupstva sriadených pre svätého oca, sv. missie a rôzne katolícke spolky. — Peter Tittoni, hlavný predstavený saleziánsky minule hosťom bol osvieteného pána biskupa; z tej príležitosti navštívil saleziánsky dom vo farnosti Báreza ako aj katolícke spolky a ústavy v Košiciach. Dr. Melchior Takács praelát praemonštratských kňazov 29. septembra predsedal valnému shromaždeniu stoličného kultúrneho spolku. Z tejto príležitosti vydržoval shromaždenie aj spolok učiteľov z územia stolice. — A. Balogh, professor a novovysvätený kňaz praemonštratský za prítomnosti celej mládeže gymnázia slúžil prvú sv. omšu. Rukovodcom bol mu dr. Ervin Karsay. Po svätej omši primiciant požehnanie udelil spolubratom radu praemonštratského, žiakom, svojim príbuzným a početnému obecenstvu. — Ján Urbanyecz kaplán z Nyársardó preložený je do obce Parnó.

Chýry zo Šáriša. *Prešov:* Adalbert Zaborovszky praepošt a mestský farár 4. októbra z príležitosti me-

nín jeho veličenstva kráľa vo farskom kostole slúžil slávnostnú sv. omšu, na ktorej súčasťníci sa zastupitelia stoličných a mestských vrchností a početní veriaci. — Za tunajšieho grécko-katolíckeho biskupa vymenovaný má byť Teodor Matyaczko kanonik grécko-katolíckej kapitule munkáčskej. — Dr. Albert Berzeviczy predseda uhorskej vedeckej akademie rodák šárišskej stolice za jeho spisy o Taliansku od talianskeho kráľa dostal vyznačenie radu sv. Lazara. — Štefan Szemann professor náboženstva na tunajšom hlavnom gymnáziume 22. sept. medzi žiakmi gymnázia na terajší školský rok znovu zariadil spolok ku poklone prevelebnej Sviatosti Oltárnej. — Imrich Szepesházy mungovský vyslanec okresu Zboró nahliadnuc, že od svojich voličov žiadnej dôvery viac očakávať nemôže, obzerá sa o iný mastný hrniec a ako počúvať, za kráľovského verejného notára vymenovaný má byť do Rožňavy. Šťastlivú cestu! — *Kis-szeben:* Julius Gyulányi nekďajší direktor gymnázia a predstavený tunajšieho domu piaristov 25. septembra zomrel v 63 roku blahonosného života svojho. *Abos:* 5. a 6. októbra odbavovaný tu bol veľký odpust blahonosnej Panny Marie sv. Ruženca. Ku sv. Sviatostiam pristúpilo mnoho národu. V spovedelníci mali prácu 20. duchovní. Kázne boli v slovenskej a v maďarskej reči. Hrubú sv. omšu slúžil Štefan Krucsilák, vicedekan a farár zo Soóváru. — Za kaplánov poslaní sú: novovysvätený kňaz Štefan Tóth do Nyársardó a Ludvík Konrády zo Zemplénavásárhelyu do Zborova. Za učiteľov osvietený pán biskup vymenoval Gézu Kopesák do obce Hámbor a Juliusa Schwarz do obce Hosszurét.

Jednoročné dobrovoľníctvo učiteľov. Známe je, že v smysle nového zákona o zbrannej moci učitelia pri honvédstve čo jednoroční dobrovoľníci sú povinní zadosť učiť svojej vojenskej povinnosti. Jako sa teraz dozvedáme, minister osvety, aby vybavenie tejto povinnosti učiteľom oblahčil, chce sa postarať o to, aby všetci učitelia, teda štátni, obecní a cirkevní učitelia počas aktívnej vojenskej služby dostávali celý svoj plat a rok, ktorý ztrávia pri vojsku, aby sa im pri povýšení ktoré im je zákonom zabezpečené, zarátal. Naproti tomu však učitelia povinní budú postarať sa o svoje zastúpenie v škole.

Chýry zo Spiša. V Levoči v tieto dni na jednom odstránenom mieste našli mrtvolu telesne a duševne znivočeného Jána Hančáka, nekďajšieho tesára. Lekár ustálil hladovú smrť. — Ochranný spolok proti pľúcnej suchej nemoci minule utvorili v Levoči. — Podhradskú nemocnicu milosrdných pretvoril majú v liečivý ústav choromýselných. — V našej stolici nachádza sa 17 grecko-katolíckych fár. Ešte vždy nevedno, kto bude prešovským biskupom. — Medzi Mariahoutou a Margcanami na železničných koľajniciach našli veľmi skrvačenú žobráčku Zuzannu Hingis. Odviezli ju do domu chudobných v Gelnici, kde o krátky čas zomrela. Nešťastnica pochádzala z Levoče. — V Kézmarku na assentírku zo 106 vojopovinných dostavilo sa 57, odobrali k vojsku 15; v kézmarskom okrese zo 472 vojo-

povinných dostavilo sa 197, odobrali 74; v Lubici zo 66 vojopovinných dostavilo sa 35, odobrali 10; v Popráde zo 26 ustanovilo sa 14, odobrali 2; v spišskosobotskom okrese zo 462 ustanovilo sa 233, odobrali 86 a v Levoči zo 103 dostavilo sv 43, odobrali 16. — Minister kultu a výučby tatranskému museumu vo Felkej na tento rok udelil 300, karpátskemu museumu v Popráde 200 a spišskému museumu v Levoči 500 korštátnej podpory. — Pri Žabich plesoch v Tatrách stavať majú útulňu. — V osobe Jozefa Levčika polícia chytila vystahovaleckého agenta, ktorý vystahovalcov cez vrchy prevádzal do Moravy. Už sedí v chládku. — Nová Ves dostala jednu stotinu dobrovolníkov a na budúci rok sriadiť tam stanicu honvédskeho doplnovacieho veliteľstva pre spišskú, liptovskú a šárišskú stolicu. — Ku kat. učiteľskej pripravovni v Kapituli (Szepeshely) náš osvietený pán biskup za profesorov vymenoval Eugena Dévényiho a Juliusa Lasku, diplomovaných stredoškolských profesorov. Professor Ignac Höhr odobral sa na odpočinok. — V Lešnici spolok kresť. striezlivosti má 130 údov, z ktorých 15 zrieklo sa pálenečných nápojov až do smrti. Aj okrem zapísaných sú viacerí, ktorí neužívajú besnú pálenku. Bárs by ich nasledovali všetci na celom Slovensku! — V Smokovci tohoto leta bolo 4474 kúpeľných hostí. — V Magure od 28. sept. do 2. okt. bolo pekné počasie, 2. okt. večer ale zas sa zachmánilo a začalo znovu pršať. Bože smiluj sa nad nami!

Umelé mlieko. Professor zdravotvedy na koložvárskej universite Gustáv Rigler vynašiel spôsob, ktorým možno dorobiť výtečné zázivné mlieko. Professor svojim prístrojom produkuje chemicky tak složené mlieko, ktoré sa prirodzenému mlieku vo všetkom vyrovná. Jestli sa vynález profesora Riglera aj v praktickom živote dokáže, tak jeho vynález bude opravdovým požehnaním v týchto nesmierne drahých časoch.

Zabitý robotník. Z Piešťan oznamujú, že v Borovciach na majetku baróna Gustáva Springera poľní robotníci zabili svojho kamaráta Jána Takáča z Marikovej. Príčina vraždy je údajne tá, že Takáč sviedol manželku jedného spolurobotníka.

Náhla smrť. Velkopolčianskeho farára Eugena Holladyho v nedeľu v kostole počas kázne porazilo na srdce. Odniesli ho na faru, kde onedlho zomrel.

Nešťastie na poľovačke. V hôrnatých krajoch stolice Krassó-Szörény, zvlášte v chotároh obcí Bisztranyirás a Vár, v poslednom čase veľmi sa rozmnožila medveď a cieľom ich vykynoženia držali na nich poľovačku, na ktorej bol prítomný aj fõišpán stolice Zoltán. Medveď, Poľovačka sa nešťastne skončila. Jedon ranený medveď poranil jedného honca a počas prenasledovania druhého raneného medveďa udalo sa smrteľné nešťastie. Poľovník Eugen Asbóth, zachytil sa o jeden ker, medzi čím mu flinta náhodou vypálila a honec Achim Lázár mŕtvý klesol na zem.

Každý hospodár, prv než by kdekolvek objednal si potrebné motor stroje, nech vo vlastnom záujme s

úplnou dôverou obráti sa na motorovú, po celej krajine známu fabriku Ludvika Kálmána, *Budapest, VI. Gyár-utca 28*, kde za najlepšie uznané motor mlatiačky k dostaniu sú i na čiastočné zplácanie.

Hľadá sa poriadné, 14—16-ročné dievča z horných strán za služku ku lepšej kresťanskej rodine do jedného letovníka blízko Budapešte. Dostane poriadny mesačný plat a v páde rodina bude s ňou spokojná, navrátia sa i cestovné trovy. Kto by sa chcel hlásiť, nech pošle list na redakciu «Kreštana».

DOPISY.

Zo Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor.

Prosím uctive o uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

Vyslani našich spišských miest 14. septembra držali zasadnutie v Popráde. Pretriasali zákon o vyvinutí miest; uzavreli, že ten nový zákon uráža záujmy malých miest zvlášte s tým nariadením, že každé mesto so sriadeným magistrátom musí mať aspoň dvoch radcov; uzavreli ďalej, že sa všetky spišské mestá spojia k obrane spoločných záujmov. Spojené mestá vyzvali chcú pozornosť vlády na nasledujúce tri veci:

1. Aby ohľadom mestských volieb, t. j. výboru a úradníkov neuviedlo sa v mestách, krajinským zákonom najbližšie ustáľil sa majúce nové demokratické volebné právo, lež aby to právo v našich mestách asi obmedzené bolo na taký spôsob ako je dnes.

2. Aby zákonom obmedzené bolo galicijské dosahovanie sa.

3. Aby zákon o pensiovaní štátnych úradníkov rozpriestrený bol i na mestských úradníkov a zamestnancov.

Prvý bod je, na vidomoči nameraný proti katolíckym slovenským gazdom, ktorí usadili sa v ostatných rokoch vo veľkom počte v našich spišských mestečkách. Dakde na príklad v Spišskej Belej a v Lubici tvoria už väčšinu obyvateľstva, práva ale nemajú žiadneho, vo výboroch sú takrečeno bez zastupiteľstva. Teraz panujúce panko-židovsko-luieránske kliky boja sa o svoju nadvládu a napínajú svoje ostatné sily, aby neztratili moc zo svojich rúk; nestydia sa ani nespravodlivosti, aby katolícki slovenskí gazdovia nevyslobodili sa z otroctva a poddanstva. Katolícki slovenskí gazdovia našich spišských miest budte teraz na ztráži a nedovoľte aby prevedený bol katovský úmysel vašich nepriateľov. Shromáždite a radte sa i vy čím skorej. Slozte i vy memorandum a s podpisami vás všetkých pošlite ho

na vládu. Ohrožujte sa múdre a ostro, aby ste pri utvorení nového volebného zákona neboli ukriždení ani v mestských a obecných záležitostiach.

Druhý bod je zas veľmi užitočný ba najvyš potrebný, bo v najnovšom čase židia ako kobyľky zaplavili naše mestečka. Kde predtým sotva bolo vidno kazára, je ich dnes toľko, že o krátky čas ani spočítať ich už nebude možno. V Podhradí je ich vyše 400, vo Vlachoch 200, v Novej Vsi 800, v Levoči 1000, v Popráde 40, v Lubici 100, v Spišskej Belej 200 a v Kézmarku vyše 1000. Kupectvo, ktoré predtým výlučne v kresťanských rukách bolo a veľkému rozkvetu privedlo naše špišské mestečká, je dnes bez malej výnimky v rukách dovandrovaných galicijských krivonosov. Až ku zaplakaniu je to, keď človek spozorovať musí, ak rýchle dvíha sa, na rumoch nekdy slávneho špišského kresť. mešťanstva nebezpečný, šudiersky cudzí živel. Mešťania! Nehľadte na to lahostajne a snáď zúfane. Napravte, čo ste zameškali, čo ste zanedbali. Usilujte sa, aby kupectvo pomaly zase prešlo do kresťanských rúk. A to sa len tak dá docieľiť, keď čím viac vašich synov dáte na kupectvo!

Tretí bod t. j. tretia prosba je celkom spravodlivá a oprávnená.

Obranca ukriždených.

Z Čermán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Čtená Redakcia!

Ráďte prosím uverejniť teno dopis v našom milom «Kresťane».

O našej zcela na boku ležiacej obci zriedka počuť vo svete. Z polovice sme tu Slováci a z polovice Nemci. Nemci bez malej výnimky sú tu liberáli. Teda nenasledujú zbožný príklad občanov Nemecka, ktorý krutý boj vedú proti všetkému čo je liberálne. Najde sa tu aj taký chlebkár, že keď mu Stummerov úradník ruku podá, aj do ohňa by skočil. Pri poslednej volbe ako Moldava, tak tiekla judášskymi grošami zaopatrená slopanica do gágorov korhelských lakomecov. Diabol z tretieho pekla najde tu vždy kúpeľ v hrtane za slopanicou bažiacého voliča.

S Bohom

Steinemann.

Z Čakajoviec.

Čtená Redakcia!

Ráďte prosím tento môj krátky dopis uverejniť v našom «Kresťane».

Naša obec leží pri vode Nitre, neďaleko Egersegu a už od dávna má za rychtára prepriateho liberála Rolfera, ktorého dvaja bratia sú veľmi poriadni a oduševnení ľudia. Bydlí tu ešte aj iný nemecký menom Steltenpohl; je to dobrý chlapík a poriadny ľudák. Dá Pán Boh, že už raz strasieme z krku toho liberála Rolfera, ktorý keď si môže ruku podať s liberálnymi panákmi, myslí že je v raji. Chudiačik neboráčik. Veď chuť a zauchať sú rozdielne.

Veľmi sme blažení, že sme dostali už raz ľudáka

za farára v osobe Jozefa Rákoczy, ktorý čo Trnavčan dobre je sbehlý v našej reči a sa zaujíma za všetko, čo je osožné a potrebné cirkvi a ľudu.

Náš notár, ktorý bol klerikom a je synom hospodára abramského, Imrich Krasna je tuhý liberál, bo mu tak rozkazujú iní panáci liberálni. Ináče je tu dosť pekný počet aj dôsledných ľudákov, väčší, nežli liberálnych chudiačikov.

Koňan.

Z Prašic.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Čtihodný Pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť týchto pár riadkov v našom milom «Kresťane».

Naše okolie je z politického ohľadu opustené; a veď veľa dobrej vôle nachádza sa u nášho ľudu, keby sa mal kto oň obzrieť. Náš notár Prónay je tuhý liberál, ako špiritus. Neďaleko nás je obec: Závada, tu je duchovným správcom Jozef Vozár bývalý turecký misiónár. Žmurká on do Topolčian; aj pri poslednej volbe bol tuhým liberálom; v deň volby krémár žid dovedol ho do Topolčian, kde na liberála hlasoval, čo sa tak veľmi páčilo moravským úradníkom pánstva Stummerovho, že sa z nich až tak valilo oslavovanie toho tiež z Moravy pochádzajúceho kňaza. Keby už len svitalo u nás v politickom ohľade, aby vyhynuli liberáli a panovali kresťanskí ľudia.

S Bohom!

Ján Mutek.

Rozmary a Žarty.

Pri súde.

Istý mládenec pre menší zločin stál pred súdom. Pojednávanie trvalo už asi pol hodiny, keď predseda nahnevane pýtal sa obžalovaného:

— A vlastne prečo si otvoril skryňu svojho gazdu?

Obžalovaný povedal zmätene:

— Preto, prosím, lebo som myslel, že — dačo je v nej.

*

Práca.

Stretnú sa dvaja robotníci:

— No, našiel si prácu? — pýta sa prvý.

— Našiel som. Štrajkujem.

*

Vyvol si.

Pán učiteľ chlapca chytil v cigánstve. Vysvetľuje mu, že je lož veľký hriech, ktorý trestajú nielen ľudia, lež aj Pán Boh. Potom pýta sa, švihajúc trstinou:

— Povedz, či fa trestať mám ja alebo dobrotivý pán Boh.

— Dobrý Pán Boh — odpovedal obozretný chlapec.

Spisy redakciou odporúčané.

Brezňové kvety (Sňaženky) *Malému Ježiškovi* — po drukýkrát vydáva — S dovolením arcibiskupským: Rad otov karmelitov, V., Budapešt, VI., Huba-utca 12.

2. **Svätý Otec Paduansky.** Modlitebná knižka k úcte tohoto veľkého sv. Divotvorca. Spísal P. Štefan Soós kňaz radu karmelitov. Preložil Richare Oswald, s dovolením cirkevnej vrchnosti. Šieste vydanie 30—40 tisíc. Vydal Budapeštiansky kláštor karmelitov. Cena v plátenej vazbe 60 hal.

3. **Päťnásť Tajemstvi Svätého Ruženca**, v barvených obrázkoch cena 40 hal.

K dostaniu sú tiež *škapuliare* pre deti a dospelých so slovenskými lístkami ku prijatiu členov, ďalej sv. ruženca a medaillony v najväčšom výbere. Adresa: Kláštor otov Karmelitov, Budapešt, VI. Huba-u 12.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ Nitrianskv. Jedno za druhým prichádza všetko.

J. B. B. Kalendár Katolickej Ludovej Jednoty onedlho opustí tlač a zdarma dostanú ho všetci, čo vyplatili členovské.

O. H. Č. Komu není rady, tomu není pomoci. Zdravého rozumu kresťan nemôže inú politiku nasledovať ako je tá, ktorou za práva ľudu bojuje: kresťanská ľudová strana.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena:

na celý rok 4 koruny,
na pol roka 2 koruny,
na štvrt roka 1 koruna.
Do Pruska: na celý rok 6 korún.
Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Administrácia Kresťana.

Zapamätajte si, že pri kúpe kávového prípravku treba rozhodne ziadat' „Francovku“ a pozorovat' na továrnu známku kávovy mlynček, ako na garanciu pravosti.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 6. oktobra.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor.	23:10—23:75
» stolnobelohradská, nová...	«	22:95—23:55
» peštianska, nová	«	23:00—23:65
« banátska, nová	«	23:45—24:25
Proso	«	—
Raž prvotriedna	«	21:25—21:45
« druhotriedna	«	21:05—21:25
Jačmeň nový, prvotriedny	«	20:40—21:00
Ovos prvotriedny	«	19:40—19:80
« druhotriedny	«	19:00—19:20
Kukurica	«	18:30—18:60
Ďatelinové sáme , červená Ďatelina kor.	200 00—210 00	
« lucerna	«	110 00—136 00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17:60	17:30	17:00	16:70	16:20	15:80	15:20
č.	7	7½	8				
K.	14:80	13:80	10:40				

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné	kor.	12:00—12:26
« hrubé	«	12:00—12:20
Fazula veľká biela	«	22:00—23:00
Fazula strakavá	«	25:00—26:00
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	—
« „ ružové	«	8:00—9:20
« „ žlté	«	9:00—12:00
Hrach lúpaný	«	30:00—32:00
Hrach nelúpaný, čistý	«	30:00—32:00
Šošovica čistá	«	40:00—63:00
Rasca (kmin)	«	81:00—81:00
Mak	«	135:00—136:00

Za 100 kilogrammov.

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, krištálový ... kor.	41:00—41:00
« „ White-Star (***)	36:00—36:00
Cukor v klobúkoch	96:50—97:00
« kockový	98:50—99:00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	64:50—65:00
Konopné sáme	29:50—31:00

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska ... kor.	180:00—181:00
Slanina mestská 4-kusová	162:00—164:00
« „ 3-kusová	156:00—157:00

Kresťania, katolíci kupujte len u kresťanov!

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.

Érvényes 1912. október hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.

vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	honnan				
Délelőtt																							
154	5 05		sz. v.	Vác	176	5 50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	151	5 05	sz. v.		Dunakeszi-Alag	189	4 10	sz. v.		Nagymaros	4113	5 05			Esztergom
152	5 15			Rákospalota-Ujpest	128	6 00		Párkány-Nána	723	5 25			Cegléd	175	5 15			Rákospalota-Ujpest	121	5 45			Cegléd
122	5 25			Ersekújvár	724a	6 10		Cegléd	725a	5 35			Cegléd	115	5 55			Wien, Berlin	1403	6 20	gy. v.		Esztergom
718	5 40			Szeged, Szolnok	724	6 35		Nagymaros	4108	5 50			Esztergom	177	6 30	sz. v.		Rákospalota-Ujpest	177	6 30	sz. v.		Rákospalota-Ujpest
4102	6 00			Esztergom	4114	6 40		Cegléd, Ócsa	133	5 55			Nagymaros	707	6 35	gy. v.		Orsova, Bázias	105	6 40			Wien
156	6 20			Rákospalota-Ujpest	726	6 45		Esztergom	133	5 55			Cegléd	107	7 10			Wien	711	7 45	sz. v.		Bázias, Temesvár
6502	6 35			Lajosmizse, Kecskem	1406	6 50	gy. v.	Pozsony, Zsolna, Berlin	153	6 00			Rákospalota-Ujpest	179	8 00			Rákospalota-Ujpest	4117a	8 15			Piliscsaba
102	6 50	k. ost.		Wien, Páris, Ostende	130	6 55	sz. v.	Párkány-Nána	6507	6 10			Lajosmizse	143	8 20			Nagymaros	131	8 55			Párkány-Nána
506	7 00	gy. v.		Segesvár, Stanislaw	178	7 10		Rákospalota-Ujpest	721	6 20			Szolnok, Cegléd	109	9 05	gy. v.		Wien	6505	9 30	sz. v.		Kecskem., Lajosmizse
1402	7 05			Zsolna, Berlin	728	7 35		Cegléd	9011	6 25	k. o. e.		Konstantinápoly, Belgrád	181	9 35			Dunakeszi-Alag	1405	9 45	gy. v.		Berlin, Zsolna
104	7 55			Nagyszombat, Wien	6508	7 40		Lajosmizse	620	6 30			Konstantinápoly, Bukarest	145	10 25			Vác	6513	10 30			Ócsa
158	8 00	sz. v.		Dunakeszi-Alag	132	8 00		Vác	135	6 35	sz. v.		Nagymaros	117	10 35			Wien	717	11 00			Temesvár, Bázias
708	8 10	gy. v.		Orsova, Bázias	710	8 05		Bukarest, Bázias	1407	6 40			Berlin, Zsolna	101	11 05	k. ost.		London, Ostende,	185	11 25	sz. v.		Dunakeszi-Alag
712	8 40	sz. v.		Temesvár, Karánseb.	182	8 15		Dunakeszi-Alag	4105	7 10			Esztergom	109	9 05	gy. v.		Wien					
134	8 45			Nagymaros	1408	8 40		Zsolna, Berlin	709	7 15			Bukarest, Bázias	6505	9 30	sz. v.		Kecskem., Lajosmizse					
4104	9 05			Esztergom	118	9 30		Wien, Páris	125	7 20			Párikány-Nána	181	9 35			Dunakeszi-Alag					
114	9 15			Wien, Berlin	502	9 35	gy. v.	Bukarest, Stanislaw	727	7 25			Cegléd	1405	9 45	gy. v.		Berlin, Zsolna					
180	9 45			Rákospalota-Ujpest	184	10 00	sz. v.	Dunakeszi-Alag	501	7 30	gy. v.		Bukarest, Kolozsvár,	505	9 55			Szeged					
162	11 00			Rákospalota-Ujpest	706	10 15	gy. v.	Szeged, Bázias, Bukarest	157	7 40	sz. v.		Vác	4115	10 00	sz. v.		Esztergom					
6504	11 10			Lajosmizse, Kecskemét	720	10 50	sz. v.	Kiskunfélegyháza	6501	7 50			Kecskem., Lajosmizse	145	10 25			Vác					
116	12 00			Wien	4116	11 10		Esztergom	155	7 55			Rákospalota-Ujpest	6513	10 30			Ócsa					
Délután																							
164	12 05			Rákospalota-Ujpest	9023	11 20	k. o.	Belgrád, Konstantinápoly	4107	8 15			Esztergom	117	10 35			Wien					
714	12 10			Szeged	7029	11 30	exp. v.	Bukarest, Konstantinápoly	113	8 20			Páris, Wien	717	11 00			Temesvár, Bázias					
1404	12 20	gy. v.		Zsolna, Berlin	146	11 35	sz. v.	Nagymaros	719	8 40			K.-k. Félegyháza	101	11 05	ex. v.		Paris, Wien					
138	12 25	sz. v.		Nagymaros	A vonatok indulása Buda-Császártúrdőre.																		
4106	12 30			Esztergom	4002	5 55	sz. v.	Esztergom	délelőtt	137	1 20		Nagymaros	4001	5 30	sz. v.		Dorog	délelőtt				
166	1 00			Rákospalota-Ujpest	4004	8 54		Esztergom		703	1 25	gy. v.	Bukarest, Bázias	4005	7 16			Esztergom					
41401	1 05	tsz.		Piliscsaba	4006	12 15		Esztergom	délután	103	1 40		Páris, Wien	4007	8 20			Esztergom					
168	1 30	sz. v.		Dunakeszi-Alag	40409	12 57		Piliscsaba		503	1 50		Tóvis, Kolozsvár,	4009	10 04			Esztergom					
4108	1 50			Esztergom	4010	2 11		Esztergom		167	1 55	sz. v.	Sz.-Nemeti	4011	2 10			Esztergom	délután				
106	2 00	gy. v.		Wien, Páris	4012	6 13		Dorog		4111	2 05		Rákospalota-Ujpest	4013	5 20			Esztergom					
504	2 05			Szatmar-Nemeti, Brassó	4016	11 03		Esztergom		169	2 40		Dunakeszi-Alag	4017a	8 21			Piliscsaba					
126	2 10	sz. v.		Párikány-Nána	4018	6 13		Dorog		6503	3 40		Rákospalota-Ujpest	4015	10 07			Esztergom					
170	2 15			Rákospalota-Ujpest	4019	6 13		Dorog		713	4 05		Temesvár-J., Szeged										
4110	2 20			Esztergom	A vonatok érkezése Buda-Császártúrdőre.																		
108	2 30	gy. v.		Wien	165	12 50		Rákospalota-Ujpest	165	12 50			Rákospalota-Ujpest	4001	5 30	sz. v.		Dorog	délelőtt				
120	2 35	sz. v.		Galánta	137	1 20		Nagymaros	137	1 20			Bukarest, Bázias	4005	7 16			Esztergom					
704	2 40	gy. v.		Bukarest, Bázias	703	1 25	gy. v.	Bukarest, Bázias	703	1 25	gy. v.		Páris, Wien	4007	8 20			Esztergom					
722	2 45	sz. v.		Cegléd	103	1 40		Páris, Wien	103	1 40			Tóvis, Kolozsvár,	4009	10 04			Esztergom					
6506	2 50			Lajosmizse, Kecskemét	503	1 50		Sz.-Nemeti	503	1 50			Rákospalota-Ujpest	4011	2 10			Esztergom	délután				
140	3 50			Nagymaros	167	1 55	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	167	1 55	sz. v.		Esztergom	4013	5 20			Esztergom					
174	4 10			Rákospalota-Ujpest	4111	2 05		Esztergom	4111	2 05			Dunakeszi-Alag	4017a	8 21			Piliscsaba					
716	4 30			Szeged	169	2 40		Dunakeszi-Alag	169	2 40			Rákospalota-Ujpest	4015	10 07			Esztergom					
110	5 15	gy. v.		Wien	171	3 00		Rákospalota-Ujpest	171	3 00			Kecskem., Lajosmizse										
142	5 20	sz. v.		Nagymaros	6503	3 40		Rákospalota-Ujpest	6503	3 40			Temesvár-J., Szeged										
724b	5 40			Cegléd	713	4 05		Temesvár-J., Szeged	713	4 05													

1) Csak vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 10-ig közlekedik. 2) Vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik. 3) Minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap közlekedik. 4) Minden hétfőn, szerdán és szombaton közlekedik.

1) Érkezik minden kedden, szerdán, pénteken és vasárnapon. 2) Érkezik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton. 3) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 10-ig közlekedik.

Najlepší český pramen k objednaní.

Laoné perie na postal!
1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 4 koruny 40 hal.; pri ma polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. Pri objednaní 5 kg. franko.

Hotové posteľe z hustej tkny červého, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 18 K; polpapie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h.; 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14,70 K, 17,80 K, 21 K, podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4,50 K, 5 K, 5,20 K, 5,70 K. Spodné periny z pevného vrážkovaneho grádu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12,80, 14,80 K. Vývez s postovnou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopvedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Mnoho sa da usporit'

Včas potreby pri strihaní vlasov alebo holení brady, upotrebením nášho stroja z pôvodnej I-a Solingen ocele. Stroj tento naj-fajnejšie niklovaný prevyšuje všetky ostatné stroje na strihanie. No. 9150 I-a kvality, strihá cez 2 zubky, dĺžka strihu bez hrebienka 3 mm., s tenkým hrebienkom 7 mm., s hrubým hrebienkom 10 mm. Šírka plochy strihu (19 zubkov) 4 1/2 cm. Kus s rezerve nožom a s úravou upotrebenia, tak že bärkto, najnešikovnejší vlas hneď strihať môže, K 5 80. No 9151. Dobrý stroj k strihaní vlasov s otvorenou strunou komplett K 4 80. No. 9151. Stroj k strihaní brady K 5 60. No. 9155. Tenže stroj s 1 mm. dĺžky strihu K 4 50. Riziko vytvorené. — Záměna povelná alebo návrat peňazi. Zasiela s postovnou dobierkou alebo pri voprednom zaslaní peňazi vyzvozný dom

HANNIS KONRAD,
cis. a král. dvorný zásielca Brüx, číslo 3356 (Čechy).
Hlavný cenník s viacej ako 4000 vyobrazeniami každému na žiadosť posielame zdarma a franko.

Továrne ceny:

- Šatky flanelové na hlavu ... K — 50
- Pletené vesty s rukávami ... « 2-50
- Jenné pletené vesty s rukávami « 3-60
- Pletené vesty pre chlapcov ... « 2-—
- Zimné triká s dvojitými prsami « 1-20
- Veľké flanelové košeľe s golierom « 1-50
- Veľké tmavé košeľe pre mužských « 1-40
- Veľké ženské košeľe flanelové ... « 1-20
- Biele košeľe s vyšiváním ... « 1-40
- Podvážniky pletené tučet ... « 3-—
- Ťažké punčochy pre ženské tučet « 4-—
- Triká pre deti v každej veľkosti « — 90

Adolf Zucker, Pilsen S. 3. (Čechy.)

Laone ceske perie!

5 kilo nové tmavé drápané 9.80 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 h. Biele ako snáh mäkké jak páper, drápané 80, 96, 42 K. — **Hotové posteľe.** Z červého činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 60 cm. dlhá 118 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.— 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8,50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4,50, 5,50. Krom toho šhotovajeme vo veľkosti dľa vole. Trojdielovú srstennú matrac na jednu posteľ K 27.— lepšie jakovosti K 33. Zasielky výše 10 korún franko a postovnou dobierkou. Výmena a návratenie dovoluje sa pri náhrade porta. Arthur Wollner Lobes 135., pri Pilsen (Čechy.) Podrobný cenník zdarma.

Oznamy prijíma administracia

„Krestan“
BUDAPEST
Szentkirályi-utca 28.

Hodiny

každého druhu, najpresnejšie regulované, s pisobnou zárukou 3 rokov, za najlacnejšie ceny rozposiela prvá hodinová dielňa

Hanns Konrad,
c. a k. dvorný zásielca.
Brüx, číslo 3361 (Čechy).
Niklové hodinky ... K 4-20
Lepšie nkl. hodinky « 5-—
Strieborné « « 8-40
Niklový budiček ... « 2-90
Hodiny s kukuckou « 8-50
Kuchynské hodiny ... « 3-20
Pendlové hodiny ... « 8-50
Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami každému na žiadosť zdarma a franko.

Každý najde

vo veľkom, bohato ilustrovanom hlavn. cenníku ilmy c. a k. hlavn. dvor. zásielcu **Hanns Konrada** Brüx, číslo 3366. (Čechy) veľký výber flanel, pokrovcov po K 170, 2-40 a vyše: Štopované pokrovce K 5.—. Pokrovce na stenu po K 4-80; pokrovce na kone po K 5.—. Stolové a posteľné náčie po K 13.—; záclony na okná, tova z plátna atď. a odporúča sa v čas potreby pýtať si hlavný cenník, ktorý na žiadosť každému posielá zdarma a franko. Malé ustávanie pri hľadani tohoto cenníka vyplatí sa každému.

8:50.

NOVOTA!

No. 99³/₄ R. Niklové hodinky remontoar „system Roskopf“, patent, presne regulov., s Radium osvetlením číselníka, ktorý v stálom osvetlení udáva číslu času. Kus za K 8:50. Za dobrotu hodiniek triročná záruka na písme. Zasiela s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní obnosu

Prva Hodinová Dielňa
HANNS KONRAD,
cis. a král. zásielca

Brüx, č. 3338 (Čechy).

Veľký cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému zdarma a franko.

Priemysel ružencov a milostných článkov Nagykászon, Csik

Dorábame a na sklade máme sv. ružence s očkami z kokosu, kokotín, z kosti, z pevného skla, z jeruzalemského olivového dreva, z alabastru, z napodobnenia koralov, drahých kameňov a z pravých drahokamov: najjednoduchšieho a najskvostnejšieho výstrojenia, v najbohatšom výbere za najľavnejšie ceny. Držadla ružencov, obrázky Svätých, modlitebné knižky v obrovskom výbere: krásne obrazy Svätých na stenu s rámom alebo bez rámov (k dostaniu sú obrazy Svätých každého mena) krásne francúzske obrázky, granitée, kromo, opalines, na blani, ocelorezy ako aj obrázky s čipkami ktoré shotovujú muišky; pamiatky sv. krstu, birmovky, sobášu, prvého sv. prijmania, spovede, primícií a iných slávnostných príležitostí, lacno a v najväčšom výbere. Doplňmy Marianských Kongregácií a iných spolkov, umelecké reprodukcie, s rámom alebo bez rámu za mimoriadne lacné ceny. Náboženského rázu a iných solidných postáv, pekné obrázkové dopisničky. Pekné obrázky k postaveniu na stôl a kaplnky z maše, tak v jednoduchom ako v bohatom vyhotovení z hadbábu. Napodobnenia svätín z Lurdú a iných miest milostných. Každého druhu a ména škapuláre z vlny. Opasky. Medaillony: z aluminiuma nového striebra, z oxidovaného nového striebra, z pravého striebra a zlata v bohatom výbere. — Medaillony nahrádzajúce škapuláre. Pekné reliazky na krky, zausnice, ovesky s nábožným vyobrazením. Malé sochy svätých, odznaky spolkov, nippes tovar, kassetty, Prstienky, náprsné ihly, gombiky z oxidovaného nového striebra s vyobrazením Pána Ježiša, Panny Marie alebo svätých, k dostaniu sú i z pravého striebra a zlata. Sväteničky. Kríže: stojace, na stôl, na stenu a pre zomrelých. Umelecké plakkety. Najbohatší výber modlitebných knižiek, jednoduchých a najskvostnejšej vāby s oxidovanou zatvorkou. Tlačidlá listov. Príležitostné dary atď. Každého druhu milostné články k dostaniu sú u nás. Každé i najmenšie objednanie vybavuje sa s presnou soliditou. Prelo cokolvek si kto žiada nech s dôverou obráti sa ku nám a vopred môže byť presvedčený že nad všetko očakávanie bude uspokojený. Prosíme o láskavú podporu nášho priemyslu. Adressa objednávania je: Kegytárgy-ipar, Nagykászon, stol. Csik

„FLAUTA“ Akkordeon k fúkaniu,

na ktorom bez predbežného učenia ktokolvek pekné môže hrať. No. 36/10 z dreva, s papierovým obťahom, s niklovanými klapkami a s niklovou klaviatúrou, 28¹/₂ cmetra dĺžky, s úpravou K 3:20.

Tri kusy K 8:50.

Spoštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní obnosu rozposiela vývozný dom hudobných nástrojov

Hanns Konrad,
c. a k. dvorný zásielca
BRÜX, číslo 3348.
(Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posliela sa zdarma a franko.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9,60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako sná mäkké jak páper, drapané 80.

36, 42 K. — **Metvee postele.** Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 140 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 100 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 4.—, 5.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shotovujeme vo veľkosti dla vôle. Trojdílovú srstennú matrac na jednu posteľ K 27.— lepšej javovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsler, Lobos 135.** (Čechy.)

Nezanedbajte

pred objednaním príležitostných darov a v domácnosti potrebných článkov, ako sú: vačkové hodinky, budičky, predmety zo zlata, striebra, ručné práce z kože, ocele, náčinie k fajčeniu, hudobné nástroje, toalety, zbraň atď. zaopatrit si svoj hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami, ktorý na žiadosť zdarma a franko posliela

HANNS KONRAD,

c. a k. dvorný zásielca

Brüx, číslo 3371 (Čechy).

Niklové hodinky ... K 4:20

Niklový budiček ... „ 2:90

Hodiny s kukučkom ... „ 8:50

Husle ... „ 5:80

Strieborné hodinky ... „ 8:50

Penové hodiny ... „ 7:50

Harmoniky ... „ 5.—

Revolver ... „ 6.—

Rušeň!

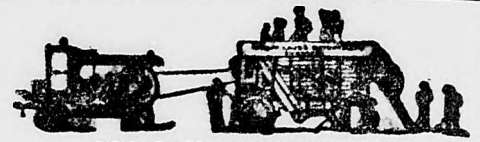
!! S 18 prvými vyznameniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvremej **Ludvika Kállai****elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe**

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.

!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchší a najdokonalejší mlatebny stroj prítomnosti

Bez strojnika lahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mláteniu a ku siatiu atď.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast

najlepšie podarily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!**Proti lámke a pakostnici**

zvláštny a chýrny lekármi preskúmaný ideálneho slozenia liek je **Menfor**. Zvláštne účinkuje pri neduhoch lámky a pakostnice, pri lupaní v údoch a v hlave istotne zastavuje boľasti. **Menfor** je suchá masť k natieraniu, ktorá už po jednotlivom natretí chytro zastavi boľasti. — Túbus **Menfora** na príbu K 1:50. Veľký túbus K 2:50.

Zasielanie poštou každodenne. — Pri voprednom doposlaní peňazí stojí viac len o 14 halierov.

Lekáreň Sv. Petra

BUDAPEST VIII., Rákóczi-tér 2/12.

Od desaťročia
upotrebuva sa s veľkým
úspechom proti

REPARATOR

lámke a pakostnici
zákonom chránený
KRIEGNEROV

V každej domácnosti nevyhnutelne potrebný!

Malá fľaška 1 koruna, veľká fľaška 2 koruny, v každej lekárni.
Poštou 5 malých fľašiek za 5 korún,
3 veľké fľašky za 6 korún pošle

Kriegner -lekáreň
Budapest, VIII., Kalvin-plac (roh Baross-u.)
Zásielky denne poštovou dobierkou, alebo po predbežnom zaslaní peňazí.